
Saksnr: 2021/48674-2
Saksbehandlar: Rannveig Berge

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Fylkesutvalet		09.11.2021

Fråsegn til høyring av kommuneplanen sin samfunnsdel 2021 – 2030 for Sunnfjord kommune

Forslag til vedtak

1. Berekraftsmåla til FN ligg til grunn for planframlegget. *Utviklingsplan for Vestland 2020-2024* bør også leggjast til grunn for det vidare planarbeidet, slik at kommunen og fylkeskommunen styrer i same retning for å oppnå berekraftsmåla.
2. Vestland fylkeskommune meiner det er positivt at det er utarbeidd overordna arealstrategi i planen. Det er viktig for å setje ei overordna retning på arealforvaltninga, og å binde saman samfunnsdelen med arealdelen.
3. Sunnfjord har mykje natur og flotte friluftsområde, og friluftslivet bør framhevast meir i samfunnsdelen av kommuneplan. Det bør også vere arealstrategiar som sikrar friluftsområde og viktige kulturmiljø for ålmenta.
4. Det er positivt at kommunen tek omsyn til klima i arealutnyttinga og har mål om å vere klima- og arealnøytrale i arealbruken. Å inkludere dette i arealstrategiane gjev eit godt utgangspunkt for å følgje det opp vidare i arealdelen. Vi vil tilrå å utarbeide arealregnskap for å sikre oversikt over areala i kommunen og kvaliteten på dei.
5. Prosjekta i Førdepakken skal bidra til ei god sentrumsutvikling i Førde ved å etablere vegar som gjev meir konsentrert arealbruk, og betre tilbod for gåande og syklande. Kommunen bør ha eit klart mål om fleire gåande og syklande når tiltaka i Førdepakken står ferdige. I tillegg bør kommunen seie noko om korleis kollektivsatsinga skal skje og korleis det skal leggjast til rette for kollektivtransporten både i Førde sentrum og til senterområda utanfor.

Samandrag

Samfunnsdelen som er på høyring har som hovudmål at Sunnfjord kommune er ein attraktiv kommune med folketalsvekst og berekraftig utvikling. Plandokumentet er kortfatta og oversiktleg, og har to delmål som vert følgd opp av ei utviklingsretning med tilhøyrande strategiar. Delmåla er: vi skapar det gode kvardagsliv for innbyggjarane våre, og: vi utviklar Sunnfjord kommune og Førde by som leiande regionsenter i Vestland. Planen inneheld også overordna arealstrategiar og føringar for handlingsdelen. Etter fylkesdirektøren si vurdering svarar planen på utfordringsbilete i kommunen, og har tydelege strategiar for å følgje opp måla. *Utviklingsplan for Vestland 2020-2024* og andre regionale føringar er ikkje nemnd, som føringar for planarbeidet. Fylkesdirektøren har elles kommentarar til koplinga mellom samfunnsdel og arealdel, måloppnåing, klima og miljø, folkehelse, samferdsel og kultur, idrett og inkludering.

Rune Haugsdal
fylkesdirektør

Paal Fosdal
avdelingsdirektør

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Vedlegg

- 1 Høringsutkast kommuneplanen sin samfunnsdel 2021 - 2030 Sunnfjord kommune

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Kommunen har lagt utkast til kommuneplanen sin samfunnsdel til offentlig ettersyn. Melding om oppstart og utkast av planprogram var på høyring vinteren 2020, og fylkeskommunen ga innspel til planarbeidet. Både planprogrammet og arealstrategiane er diskutert i regionalt planforum. Kommuneplanen sin samfunnsdel er kommunen sin viktigaste overordna plan. Den handlar om kva kommunen skal satse på, og vil vere førande for kommunen si verksemd.

Vedtakskompetanse

Etter «Reglement for folkevalde organ og delegering» punkt 41 om plan- og bygningslova, er det fylkesutvalet som har mynde til kome med uttale til utkast til kommuneplanen sin samfunnsdel.

Vurderingar og verknader

Regionale rammer og føringar

Regionale planar skal leggjast til grunn i kommunalt planarbeid, og er eit grunnlag for samfunnsdelen. Dette er viktig for at kommunen og fylkeskommunen skal kunne jobbe mot felles mål i samfunnsutviklinga. FN sine berekraftsmål synleggjer at ein må sjå summen av tiltak i samanheng for å oppnå ei berekraftig utvikling.

Fylkeskommunen vedtok regional planstrategi: *Utviklingsplan for Vestland 2020-2024* i september 2020. Her er det definert 4 hovudmål med strategiar:

- 1) Vestland som det leiande verdiskapingsfylket og nasjonal pådrivar for eit regionalisert og desentralisert Noreg
- 2) Klima og miljø som premiss for samfunnsutvikling
- 3) Lokalsamfunn som ramme for gode kvardagsliv
- 4) Like moglegheiter til å delta i verdiskaping

Utviklingsplanen tek utgangspunkt i utfordringane i fylket og dei fire måla for utvikling er basert på desse. Kvar mål er knytt opp til berekraftsdimensjonane miljømessig, sosial og økonomisk berekraft. Vi saknar at planframlegget omtalar koplinga mellom utviklingsplanen og samfunnsdelen til Sunnfjord. Mål, utviklingsretning og strategiar i planframlegget samsvarar likevel i stor grad med Utviklingsplanen til Vestland. Dette er naturleg då både kommunen og fylkeskommunen legg nasjonale forventningar til grunn, og jobbar etter FN sine berekraftsmål.

Planfagleg merknadar

Arealstrategi

Vi tykkjer det er positivt at planutkastet inneheld overordna arealstrategi. Det er i samsvar med Nasjonale forventningar til regional og kommunal planlegging. Arealstrategiane i ein kommuneplan skal ha eit langsiktig perspektiv og vere styrande for arealbruken. Planen skal gje signal om kva mål kommunen vil arbeide mot i planperioden og korleis dei vil gå fram for å nå desse måla. Det er viktig at kommunen vedtek ein samfunnsdel som vert følgt opp vidare i kommuneplanen sin arealdel.

Arealstrategiane legg opp til effektiv arealdisponering ved å vidareutvikling eksisterande sentrumsområde, fortette og bygge ut i tilknytning til eksisterande infrastruktur. Arealstrategi 3 seier at «80 % av bustadbygginga i kommunen bør skje innanfor byggesonene kring senterområda» og strategi 4 «bustadområde utanfor dei definerte lokalsentra skal skje i grendesenter». Byggesonene vil bli definert og vedtatt i arealdelen av kommuneplanen. Arealstrategiane for utbygging er i tråd med Statlege planretningslinjer for samordna bustad-, areal- og transportplanlegging med kort avstand mellom bustad, arbeid, kollektivknutepunkt og ulike tenestetilbod. Utvikling av sterke og attraktive byar og tettstadar med kort avstand til ulike funksjonar er sentralt i arbeidet med å redusere utslepp og fremje dei miljøvennlige reisealternativa. Det er viktig og positivt at kommunen tek aktiv stilling til korleis ein skal arbeide for å styre veksten i folketalet til dei rette områda.

Strategiane må følgjast opp i kommuneplanen sin arealdel med føresegner som gjer det tydeleg for utbygger kva krav og forventningar som skal gjelde i byggeplanar. Til dømes bør ikkje eit bustadområde ligge lenger enn 500 meter frå ein haldeplass dersom kollektivtilbodet skal vere eit attraktivt og reelt alternativ til bruk av personbil. Ved meir spreidd busetnad er det

ressurskrevjande å etablere eit rasjonelt og effektivt kollektivtilbod, samt eit trygt gang- og sykkeltilbod til viktige målpunkt.

Utifrå arealstrategiane kjem det fram at senterstrukturen skal vere 3- delt med kommunesenter, lokalsentrum og grendesenter. Vi saknar omtale av korleis dei ulike sentera skal samhandle og koplinga mellom dei. Kva funksjon og tenester skal dei ulike sentertypane ha? Vi saknar òg at det kjem tydelegare fram kvar grendesentera er i kommunen.

I arealstrategi 11 går det fram at produksjonsareal for jord- og skogbruk, natur med viktige økosystemfunksjonar og viktige friluftsområde skal kartleggast og takast omsyn til. Vi tykkjer det er positivt at kommunen har fokus på å kartlegge desse verdiane, oppdatert kunnskapsgrunnlag gjev eit godt grunnlag for arealforvaltninga.

Kopling mot handlingsdelen og økonomiplanen

Kommuneplanen skal ha ein handlingsdel. Kapittel 7 skildrar korleis kommunen tenkjer å ta samfunnsdelen vidare. Strategiane under utviklingsretningane til delmåla i kommuneplanen skal vere førande for arbeidet på tvers av sektorane. Kvar sektor og eining skal gjere greie for korleis kommuneplanen sine målsettingar og strategiar er ivareteke i neste års budsjett og økonomiplan. Tiltaka skal listast opp med fargekodar i tråd med satsingsområdet. Vi meiner kommunen har sikra ei god kopling mellom samfunnsdelen og handlingsdelen, og har tru på at dette kan bidra til god oppfølging av samfunnsdelen.

Måloppnåing

I kapittel 3.5 skildrar kommunen korleis dei vil måle at dei er på rett veg, og at det i stor grad skal baserast på eksisterande statistikk og analysar. Vi saknar tydelegare tankar og omtale av kva kommunen ønskjer å kartlegge og evaluere av måloppnåing utifrå mål, strategiar og tiltak i samfunnsdelen. Inkludert i det også korleis kommunen vil måle berekraftig utvikling og oppnåing av berekraftsmåla. Fleire kommunar og fylkeskommunar er i gong med å utvikle indikatorarar for å måle oppnåing av berekraftsmåla. Vi rår kommunen til å inkludere system for å kunne vurdere måloppnåing innanfor sosial, miljømessig og økonomisk berekraft, i tråd med FN sine berekraftsmål og som grunnlag for Sunnfjord si samfunnsutvikling.

Medverknad

Medverknadsprosessane til planutkastet er kort skildra i kapittel 1.3. Det meste av medverknaden har vore digital grunna koronapandemien. Kommunen har mellom anna oppmoda innbyggjarane til å bruke *#minhjestad* i Sunnfjordkommune for å syne kva stadar som er viktig for dei i kommunen, og born og unge har vorte utfordra til å teikne deira hjartestad. Vi saknar at det kjem tydelegare fram kven som har delteke i medverknaden og på kva måte, samt korleis innspel er brukt inn i planutkastet. Å synleggjere korleis resultatata frå medverknadsprosessar er brukt inn i planarbeidet er viktig av respekt for engasjementet til dei som har deltatt med kunnskap og idear i planprosessen. I framtidige medverknadsprosessar bør ein legge enda meir til rette for å inkludere grupper som gjerne treng ekstra tilrettelegging for å kunne delta og bidra inn i planprosessar. Det kan vere eldre som ikkje er digitale, menneske med nedsett funksjonsevne, innvandrarar, m.fl.

Kultur, idrett og inkludering

Kommunen vil stimulere til eit aktivt og nyskapande kulturliv og ta vare på historia og identiteten gjennom god forvaltning av kulturarv og bidra til at kultur- og idrettsaktivitetar har ei sentral rolle i utviklinga av lokalsamfunnet. Det skal leggast til rette for møteplassar og offentleg debatt der mangfald, kreativitet, skaparkraft og aktivitet er høgt verdsett. Kommunen har og mange gode strategiar for å styrke og utvikle eit kultur- og naturbasert reiseliv.

Det går fram av vedtatt planstrategi at kommunen skal utarbeide to planar som utdjuvar og konkretiserer satsingar i samfunnsdelen. Dette er ein plan for kultur, inkludering og frivilligheit og ein kommunal plan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv.

Det står lite i samfunnsdelen om friluftsliv. Sunnfjord har mykje natur og flotte friluftsområde. Betre tilrettelegging, som gjer det lettare for folk å gå på tur og drive med ulike friluftslivsaktivitetar, er ei rimeleg investering i god folkehelse. Det kan og gjere det meir attraktivt å bu og besøke kommunen. Det er ei føremon om friluftslivet vert framheva meir i samfunnsdelen. Det bør også vere arealstrategiar som sikrar friluftsområde og viktige kulturmiljø for ålmenta.

Vi vil også peike på at gjenbruk og istandsetting av kulturminne og kulturmiljø er samfunnsnyttig både av omsyn til klima, ressursbruk og økonomi.

Regionale føringar som er gjeldande innanfor kultur, idrett og inkludering som er førande for planarbeidet er: *Regional plan for kultur- Kultur for alle 2019- 2027*, som gjeld for Sogn og Fjordane, og Vestland fylkeskommune sitt vedtekte dokument: *Anleggspolitikk og kriteria for tildeling av spelemidlar*.

Klima og miljø

Kommunen skal medverke til å nå fylket sitt mål om nullutslepp i Vestland innan 2030. Dette er positivt, vi er avhengig av å ha med alle kommunar på laget for å nå målet om nullutslepp. Kommunen har eigen klimaplan, vi legg til grunn at den konkretiserer tiltak for å nå klimamålet.

Det er positivt at kommunen tek omsyn til klima i arealutnyttinga og har mål om å vere klima- og arealnøytrale i arealbruken. Å inkludere dette i arealstrategiane gjev godt utgangspunkt for å følgje det opp vidare i arealdelen. Vi vil tilrå å utarbeide arealregnskap for å sikre oversikt over areala i kommunen og kvaliteten på dei. Ein må også sikre kva reglar som gjeld for erstatningsareal, skal nedbygging av ein type natur erstattast med lik naturtype?

Kommunen legg dei tre dimensjonane til berekraftig utvikling til grunn for planen, vi saknar at berekraftsmål *14 Livet i vatn* og *15 Livet på land* er lista under delmåla i samfunnsdelen.

Folkehelse

Folkehelse er eit fokusområde i planutkastet og mange strategiar bygger opp under sosial berekraft, til dømes gjennom gode bumiljø, og ein aktiv og inkluderande kommune. Det er positivt at kommunen gjennom arealstrategiane skal sikre kvalitet i byrom og grøntområde. Vi saknar eit større fokus på bustadsosiale forhold i planen, og at dette også vert inkludert i arealstrategiane.

Samferdsel

I gjeldande Regionale Transportplan (RTP) for Sogn og Fjordane er det vedteke ein gå- og sykkelstrategi for å fremje gåing- og sykling. Ny RTP for Vestland fylke er under utarbeiding, og her er det lagt stor vekt på å sikre trygge ferdselsårer for mjuke trafikantar, og planen har særskilt vekt på trygge skuleveggar. Planprogrammet for RTP 2022-2033, blei klart hausten 2020 etter offentlig høyring. Kunnskapsgrunnlaget er også ferdig. Hovudmålet for RTP 2022-33 er:

Vestland skal ha eit effektivt, trygt og framtidsretta transportsystem som legg til rette for klima- og miljøvenleg mobilitet og berekraftig samfunnsutvikling.

Fylkeskommunen minner om at det òg er eit nasjonalt mål at åtte av ti skuleelevar skal gå eller sykle til skulen, og vi rår difor til at det vert lagt vekt på trygge skuleveggar i samfunnsdelen. Kommunen bør utarbeide ein trafikktryggingssplan med tiltak som sikrar framkomst og trafikktryggleik langs vegane på best mogleg måte, inkludert trygg skuleveg. Det er ressurskrevjande å etablere trygge og effektive løysingar for mjuke trafikantar når busettingsmønsteret er spreidd framfor ein meir fortetta struktur. Spreidd busetting aukar behovet for skuleskyss, og kan gjere kommunale tenester og beredskap meir krevjande å organisere.

Prosjekta i Førdepakken skal bidra til ei god sentrumsutvikling i Førde ved å etablere vegar som gjev meir konsentrert arealbruk og betre tilbod for gåande og syklande. Kommunen må ha eit klart mål om fleire gåande og syklande når tiltaka i Førdepakken står ferdige. Førdepakken har fokus på gåande og syklande, i tillegg til bilistane, kollektivtransport har derimot ikkje ein del av dette arbeidet. Kollektivtransport skal vere eit satsingsområde, og i samfunnsdelen må kommunen seie noko om korleis denne satsinga skal skje og korleis det skal leggest til rette for kollektivtransporten både i Førde sentrum og til senterområda utanfor. Omfanget av spreidd busetnad skal avgrensast og vekst bør fortrinnsvis skje i område der det er mogeleg å leggje til rette for attraktive alternativ til privatbil. Eit tilpassa kollektivtilbod må utgjere eit premiss i denne samanhengen. I samfunnsdelen er det også viktig at koplinga mellom folkehelse og aktiv transport kjem tydeleg fram.

Vestland fylkeskommune er i gang med utarbeiding av kommunedelplan for fv. 57 mellom Båtevik og Storehaug. I dette arbeidet har det komme føringar frå kommunen om at fylkeskommunen må ta særleg omsyn til framkomme i Bygstad i sitt arbeid. Bygstad er ikkje teke med som eit av senterområda i kommunen i samfunnsdelen, og vi stiller spørsmål til det.

Vegtrafikk vert nemnt som ei av to store kjelder til utslepp, i kommunen sin plan for klimaomstilling er det eit mål å redusere klimagassutsleppa med minst 40 %. Vestland fylkeskommune ønskjer at kommunen gjennom samfunnsdelen legg tydelegare til grunn kva retning de ønskjer å styre kommunen innan transportutvikling i planperioden. Nullvekstmålet seier at i byområda skal

klimagassutslepp, kø, luftforureining og støy reduserast gjennom effektiv arealbruk og ved at veksten i persontransporten skal takast med kollektivtransport, sykling og gange. Dette målet må også kunne leggest til grunn for Førde by. Reduksjon av bilbruk, og bilparkering, vil også vere med på å skape gode byrom og myldreplassar i sentrumsområda.

Det er positivt at kommunen vil legge til rett for gode bumiljø og ein aktiv og saumlaus kvardag for innbyggjarane. Bilen skildrast som eit gode i planen, og det skal den fortsette å vere. Dette er, slik fylkesdirektøren vurderer det lite framtidsretta, og samsvarar ikkje med nasjonale føringar og mål om klimaomstilling. Kommunen bør legge til rette for infrastruktur for nullutsleppskøyretøy, for dei som må nytte bilen som transportmiddel.

Økonomi: Saka har ingen direkte verknadar for fylkeskommunal økonomi.

Klima: Samfunnsdelen til kommuneplanen har ingen direkte verknadar på målet om å redusere utsleppa av klimagassar i Vestland. Men, planen er med på å setje føringar for det vidare planarbeidet i kommunen, inkludert handlingsdel med økonomiplan, og kan på det viset vere med å påverke i kva grad kommunen vil verte i stand til å bidra til å nå klimamålet.

Folkehelse: Samfunnsdelen til kommuneplanen er med på å sjå dei ulike verksemdsområda til kommunen i samanheng, og medverke til at det vert lettare å jobbe tverrsektorielt med folkehelse og inkludering.

Utviklingsplan for Vestland 2020-2024: Planutkastet er tufta på FN sine berekraftsmål, men tek ikkje utgangspunkt i Utviklingsplan for Vestland, og det er påpeikt i uttalen. Planutkastet tek likevel opp og diskuterer eit breitt utval av ulike samfunnsoppgåver, og er eit grunnlag for kommunen til å utvikle gode tenester og eit framtidsretta Vestland.

Konklusjon

Kommunen har lagt fram eit plandokument som er kortfatta og oversiktleg. Planframlegget har tydelege mål og strategiar for å sikre ei berekraftig utvikling, skape det gode kvardagsliv og utvikle Sunnfjord og Førde by som leiande regionsenter. Vi har i vår uttale innspel til mellom anna koplinga mellom samfunnsdel og arealdelen, måloppnåing, klima og miljø, samferdsel og kultur, idrett og inkludering. Vi vil oppmode kommunen til å legge *Utviklingsplan for Vestland 2020-2024* til grunn i det vidare planarbeidet, slik at kommunale og fylkeskommunale mål og strategiar i størst mogleg grad går i same retning.